

„A Telekom Szimfonikus Zenekar Magyarországa”

Keller András szerint a mostani pénzelosztás nem a minőséget veszi alapul

Túl van az első, a Magyar Telekom Szimfonikus Zenekar élén töltött szezonzán Keller András. S bár úgy véli, az együttesépítés több éves folyamat, működésének eredményei részben már megmutatkoznak. Annak ellenére azonban, hogy az együttes szakmai színvonaláról több neves vendég elismeréssel nyilatkozott, s a koncertekről számos dicsérő kritika látott napvilágot, a zenekar továbbra is anyagi gondokkal küzd. A következő évadban erre is szeretnének megoldást találni, és néhány további változtatást kívánnak még végrehajtani az együttes szerkezetében. A zenekari igazgató, Bolvári-Takács Gábor, aki több éven keresztül töltötte be ezt a posztot, július 1-től távozott az együttestől, és a helyét a tervek szerint átmenetileg Keller András veszi át.

I Szinte éppen egy esztendővel ezelőtt beszélgettünk a terveiről, elképzeléseiről, azután, hogy elnyerte a Telekom Zenekarnál kiírt zeneigazgatói pályázatot. Mennyire elégedett az első esztendővel?
– Szakmailag a vártnál lényegesen jelentősebb fejlődést értünk el, ami morálisan is sokat használt, s úgy érzem, megfelelő mederbe terelte a társaságot. A közös, eredményes munka segített abban is, hogy köztem és a muzsikuskok között valóban nagyon jó kapcsolat alakuljon ki. Az első szezont értékelve nem is tudok árnyoldalokról beszámolni, ha csak arról nem, hogy anyagi téren mind a mai napig bizonytalanság fenyeget... Azért re-

ménykedem benne, hogy valahogy majd ez a helyzet is megoldódik. A Telekom Zenekar jelenleg – a nagyzenekarok között – a legkisebb költségvetéssel működő együttes. De úgy vélem, sikerült bizonyítanunk, hogy a zenével való koncentrált foglalkozással, jó szakmai légkörben lehet jó eredményeket elérni. A másik oldalon is szükség lenne hosszú távú támogatásra, s az elért eredményeinknek megfelelően prezentálni az együttest. Változtatni kellene a zenekar menedzselésén is.

I Bolvári-Takács Gábor július 1-jétől megválna az együttestől. Pályázatot ír-nak ki a posztjára?

– A tervek szerint a jövőben nem lesz külön zenekari igazgatói poszt, de erről még tárgyalunk. Tavaly ugyanis átalakult nálunk a foglalkoztatás, szinte minden zenekari zenész vállalkozóként dolgozik, az egyesülettel áll szerződésben, tehát a munkáltatói tennivalók jelentősen csökkentek. A jelenlegi tervek szerint egyelőre ezt a feladatkört is én fogom ellátni.

I Ezek szerint sikerült megvalósítania azt az elképzelését, mely szerint az állandó zenekari státuszok elkényelmesítik a zenészeket, ezért egytől három éves időszakokra szóló szerződéseket kapnak a muzsikuskok.

– Igen, jelenleg már ez a rendszer működik, de szeretnénk tovább finomítani. Továbbra is úgy vélem, a zenekar belső létszáma a büdzsétől függ, a rendelkezésre álló összeget azonban minél racionálisabban kell felhasználni, s szeretnék minél több pénzt a zenészekre fordítani. A bérköltségnél és a járulékos költségeknél is fontos a helyes arányok kialakítása. Egyébként egy általános menedzservezetőt szeretnék, mert úgy vélem, ezt a feladatot modernebb formában kellene ellátni.

I Van már jelöltje erre a feladatra?

– Még nincs, és nem is szeretném ezt a kérdést csak én eldönteni. Az nagyon lényeges tennivalónk, hogy a vállalaton belül átpozi-

cionáljuk a zenekart. A kuratóriumi megbeszélések során egyébként már a névváltoztatás gondolata is felmerült. A jelenleg viselt elnevezés ugyanis megköti a kezünket. A fenntartónk támogatása mellett azonban jelentős állami részvételre is szükség volna. Felháborítónak tartom, hogy az állam úgy tesz, mintha semmi köze sem lenne ehhez az együtteshez... Az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium költségvetésében elkülönített keretből, amelyet az Oktatási és Kulturális Minisztérium oszt szét, csupán ötmillió forintot kapott zenekarunk. S ezt az összeget azzal a megjegyzéssel ítélték nekünk oda, hogy az együttes közfeladatát is ellát... Szerintem eddig is azt láttunk el, és ezután is ezt fogjuk tenni. Összehasonlítva a többi, zenekari támogatással, ezt az összeget sértőnek találok. Ahogy például a nagyszerű Orfeo Zenekar 3 millióját is. Kevésbé kiemelkedő együttesek kaptak ennél jóval jelentősebb támogatást. Hiába végeztünk nagyszerű munkát, nem vették észre, nem is hallgatták meg a koncertjeinket. Az egész elosztási rendszert elhibáztottnak tartom. Nem attól lesz valaki kulturális tényező, hogy bejegyzett cég vagy alapítvány, hanem attól, hogy mit tud adni ennek az országnak. A döntéshozók nem túl jól tájékozódnak itthon sem, az or-

szághatárokon kívülre pedig egyáltalán nem látnak, és nincs reális képük a nemzeti zenei életéről.

┃ Talán ezen a téren is segít majd a művészeti törvény megszületése...

– Azért nem tartom jónak az elkészült tervezetet, mert nem terjed ki a zenei paletta minden résztvevőjére. A kiségyütteseket, a szabadúszókat kihagyja, nem tud számukra megfelelő támogatást biztosítani, ezért véleményem szerint alkalmazhatatlan és értéktelen. Hiszen mindez odáig vezethet, hogy nem lesz Magyarországon kamarazene. Nem is tudom, hogyan gondolják ezt...

┃ Ön szerint mi jelentené a jó megoldást?

– Egy zenei alapra lenne szükség, amely nem a jelenlegi struktúrában működik. Üzletileg érdekeltté kellene tenni a mult cégeket, hogy ezt az alapot támogassák. A kultúra a nemzeti fennmaradás legfontosabb része, s ezt óriási összeggel kellene támogatni, s nem állandóan hozzá nem értő emberektől szponzorációs segítséget koldulni. A magyar zenei élet számos szereplője világszínvonalon zenél, fölülük ernyőt kellene tartani. A zenekari törvény akkor jó, ha ki lehet terjeszteni mindenkire. Mostani formájában ugyanis nagyon sok, magas szinten muzsikáló, értéket képviselő művész marad ki belőle. A magyar nemzeti zenekultúrát pedig meg kellene tudni becsülni.

┃ De az ötmillió mellé még jelentős összegre lesz szüksége az együttesének, hogy a következő szezonban is koncertezni tudjanak...

– Mindenki azt gondolja, hogy az együttes fenntartója a Telekom, pedig arról van szó, hogy a zenekar 1990 óta a Távközlési Zenei Alapítvány keretében működik, amelynek fenntartását 1992-től vállalja a Magyar Táv-

közlési Rt. Nem lehet állandóan azt várni a cégtől, hogy még több és még több pénzt adjon az együttesre, hiszen így is a Telekom a kultúrára legtöbbet áldozó magáncég. Én, valószínűleg elég naiv módon, azt gondoltam, a minőség önmagáért beszél, a mostani elosztás azonban a szakmai teljesítményt nem veszi alapul. Hiába a rengeteg pozitív kritika, hiába jönnek hozzánk a legnagyobb művészek örömmel játszani, az állam nem létezőnek tekinti ezt az együttest. De tudom, nincs mögötte megfelelő lobbitevékenység... S pénz nélkül sokkal nehezebb nagy sztárokat vendégül látni, valóban ütős produkciókat életre hívni. A közönség pedig el van butítva...

┃ Azt is emlegette a tavalyi, a Zenekar lapnak adott interjújában, hogy reméli, a kommunikációs menedzsmenttel közösen találnak majd olyan pontokat, hogy az egyes produkciók finanszírozásába társrésztvevőket is be tudjanak vonni.

– Sajnos, mivel a Telekom az egyik legerősebb vállalat, így ha valaki egy koncertünket támogatja, akkor azt gondolja, hogy a Telekomot segíti pénzzel... Ezért más cégtől pénzt szerezni teljesen reménytelen vállalkozás. Nincsenek tisztázva a helyzetek. Ameddig a vállalat nagyobb összeggel tudta támogatni az együttest, addig senkit sem érdekelt, hogy ezt hogyan, milyen formában teszi, pontosan mennyit áldoz a zenekarra. Pedig a cég azzal támogatja a hazai kultúrát, hogy segíti az együttest. A zenekar viszont Magyarországot, s erről a kulturális miniszternek is el kellene gondolkodnia...

┃ S hogyan viselik a zenészek, hogy még kimagasló teljesítményük ellenére sem rendeződött az együttes anyagi helyzete?

– A zenekar a létéért, a fennmaradásáért küzdött, s úgy gondolom, a nagy többséget tekintve, a legnemesebb módon kezelte a problémát. Amikor zenéltünk, senkinek sem jutott az eszébe, hogy milyen rosszak a körülményeink. Mindenképpen nagyszerű társaságnak tartom őket.

■ Tavalý némi aggodalommal fogadta Önt a zenekar. Hamar megnyugodtak a kedélyek?

– Igen, mert mindenki szembesült azzal, hogy valóban azt hajtom végre, amiről beszéltem. A programomat pontosan, pontról-pontra igyekszem megvalósítani. A pályázatomban megfogalmazott tervektől, céloktól nem térek el. Igyekszem úgy dolgozni, hogy minden, amit a művészi színvonal érdekében teszek, számon kérhető legyen rajtam. S többek között azért is vállaltam el ezt a feladatot, hogy a vállalaton belül a zenekarról való gondolkodást megváltoztassam. Ez azonban még nem történt meg. Nem tudom, hogy végül sikerül-e, de mindent ennek rendelek alá. Ahogy tavaly, a pályázatom kapcsán említettem, mindez azonban több évre szóló terv...

■ Milyen műsorral várják a következő szezonban a közönségüket?

– Folytatjuk a Fischer Annie bérletet, emellett lesz ismét Bach és kortárs zene. Szeretném kellő súllyal képviselni a ritkán játszott műveket is. Tavalý Bartók szerepelt a programunkban, idén a romantikusok kerülnek a középpontba. Beethoven összes zongoraversenye is elhangzik Ránki Dezső előadásában, közös rendezésben a BMC-vel. S mindegyik koncertünkön a művészi megközelítés a legfontosabb.

■ A bírek szerint a vendégeik nagyon jó benyomásokkal távoznak, s azt mondják szerethető együttést, érzékeny zenészeket ismertek meg a Telekom Zenekarnál.

– Ennek nagyon örülök. Ahogy annak is, hogy rengeteg visszajelzést kaptunk a közönségtől, muzsikustól, hogy az együttetésnek nagyon jófajta kisugárzása lett.

■ S milyenek találta Ön a zenekart, amikor szeptemberben elkezdett velük dolgozni?

– Megelőzött a hírem, gyakoroltak, úgy fogadtak, hogy mindenki alaposan felkészült. De ennek így is kell maradnia! Zenésznek lenni ugyanis nem pénzkérdés, s aki nem akarja mindezt így csinálni, annak nem kell itt lennie. S tényleg nem az a legfontosabb, hogy valaki virtuóz technikával rendelkezék. Az érzékenység, a hit, az odaadás, a művészeti alázat legalább ennyire lényeges. Úgy érzem, jó úton haladunk.

■ S mennyiben elégedett a karmesteri működésével?

– „Botcsinálta” dirigens vagyok, számos ügyetlenségem akadhat, mégis az számít azonban, hogy valaki jó zenész-e vagy sem. S hihetetlen erőt ad az is, hogy koncertező művészként meg tudok szólaltatni egy hangszert. A zenében a jót, az igazat kell keresnünk. Bizonyos szellem elültetése a fontos, az, hogy a muzsikuskok magas szinten foglalkozzanak a zenével, a művekkel. Ebben a munkában egyébként az is rengeteget segített, hogy 21 éve vezetem a saját kisegyüttesemet. S ez bizony összehasonlíthatatlanul nehezebb feladat, mint egy nagyzenekar irányítása.

■ Ekkora gonddal jár még egy olyan sikeres kvartett vezetése is, mint a Keller vonósnyéves?

– Reménykedem abban, hogy még földi életemben fogom ezt igazán jól csinálni... De tisztán kell azt is látni, hogy a zene nem demokratikus... Szerintem az együttesvezetés nem feltétlenül arról szól, hogy a kar-

mester jól tudja-e ütni a hármast, szépen takaroz-e mert ugyebár ez nem meríti ki a dirigensi munka fogalmát. A lényeg az, hogy megmutassam, hogyan formáljanak meg egy frázist, hogyan tudjuk ezeket összekapcsolni, és hogyan jön létre az adott zenemű építménye. De az is fontos, hogy a megfelelő helyekre ki tudjam választani a megfelelő embereket. A zenekarépítés tekintetében nagyon fontos a flexibilitás is. Az első hegedűszólam például úgy érzem, remek lett. A hangzás óriási mértékben megnőtt, s a muzsikuskok bátrabban differenciálnak, de e tekintetben vannak még javítanivalóink. Annak, hogy a legjobb zenekarok közé tartozzunk, nagyrészt megvannak a személyi feltételei, már csak az anyagi és szervezeti feltételei hiányoznak...

■ Hogyan tudja a szólistaságot, a kamaraegyüttest és a zenekarvezetést mind-mind működtetni az életében?

– Még keresem az egyensúlyt. Naivitás volt a részemről azt hinni, hogy együtt minden jól fog működni. A kvartett talán a legfontosabb része az életemnek, de kevesebb idő jut rá, s egyelőre folyik a kellő súlypontok megtalálása.

■ A szerződése 1+2 esztendőre szól...

– Ennyi idő is kevés, hogy a magammal hozott zenei gondolkodást át tudjam ültetni a muzsikuskokba. Nagyon lényeges, hogy ne csak ütésre játszanak, s valóban értsék egymás játékát. Sőt, ne csak értsék, érezzék is. Szeretném elérni, hogy felismerhető, saját hangja legyen ennek a zenekarnak. Igyekszem a zenészeket fanatizálni, hogy ők is a rám jellemző hittel, odaadással muzsikáljanak. Még nem tudom, mi lesz két év múlva. Mindenesetre az a célom, hogy a művek a lehető leghitelesebben szólaljanak meg, és nagyon szeretném, ha együttesünk nemzetközi rangúvá válna.

R. Zs.

